

*Předmluva k chystanému vydání výběrového překladu
PhDr. Rudolfa Jičína v Čítárně Dělského potápěče.*

Tento výběr (31 stran A4) v žádném případě nemůže zprostředkovat plnost autorova myšlení (Např. i polní vydání „Mýtu“ z roku 1943 na tenkém papíře má přes sedm set stran!) a jen sotva naznačuje jeho formu a obsah, hloubku a šíři: je tak převážně pouhým obrysem některých základních hodnotových, ideových pozic a výhledů (zápas hodnot, podstata germánského umění, nadcházející říše) stejně jako sledem mnoha trefných postřehů k jevům, které v době vzniku textu byly v „Německu Výmarské republiky“ podobně zřetelné jako dnes v celé Evropě (diktatura burzy, světovláda peněz, bezuzdný materialistický individualismus, feminizace muže jdoucí ruku v ruce s emancipací ženy, hrozba bezrasové Panevropy atd.).

Kniha vznikala dlouhá léta, některé její nejstarší části vztahující se k umění pocházejí už z roku 1918, z valné části byla pak dokončena během roku 1925, vyšla však teprve na jaře 1930, i proto, že autor při své aktivistické práci pro hnutí neměl čas, aby ji zodpovědně dokončil v kratším termínu. Přesto byly dny, jak s úctou připomíná jeden z životopisců, kdy A. Rosenberg trávil v knihovně až třináct hodin, aby bádával v oborech filosofie, náboženství, literatury, dějin a mnohých jiných. Léta příprav se přitom nikterak negativně neodrazila na konečné podobě knihy, kterou i její odpůrci charakterizují jako soustavný či jednolitý kánon, který měl pronikavý vliv na univerzitní vědu Říše, na její esejistiku, publicistiku i řečnickou praxi. [1]

„Mýtus 20. století“ koření v německé romantice („vyjímat z minulosti, co bude a co dosud v minulosti dříme“, F. Schlegel), v argumentaci proti katolictví však využívá třeba i plodů francouzského osvícenství. [2] Rodokmen knihy je vskutku rozsáhlý: Hegel (hl. „filosofie státu“), Fichte („Řeči k německému národu“), Schopenhauer („Svět jako vůle a představa“, „Indie“), Nietzsche („filosofie života“, „vůle“, „nadčlověk“, „věčný návrat“, „veliké poledne“ aj.), Paul de Lagard („německé křesťanství, protižidovství), Julius Langbehn („Rembrandt jako

vychovatel“) Wagner („odžidovštění křesťanství“, „regenerace uměním“), Vacher de Lapouge („vymezení nordické rasy“), Friedrich Delitzsch („rasový přerýv“ mezi Semity a Arijci), Hermann Wirth („sluneční kult“, „polární původ nordické rasy“), Stefan George („Nová říše“, „vůdce“), Spengler („Zánik Západu“) a samozřejmě Houston Stewart Chamberlain (dědičná skladba evropské kultury + důraz na „úlohu rasy v dějinách“), abychom jmenovali alespoň ty nejdůležitější nebo nejznámější z „předků“. [3]

Uvedené a jiné zdroje Rosenberg „rozvinul skutečně tvůrčím způsobem“ do „hluboce mysticky věřeného světonázoru“ (mýtus!), [4] který „dokáže ohrožené nordické rase pomoci pozvednout se z ohrožení židovským kapitálem, bolševismem a jinými nebezpečími“ (K. Spousta, 1994). Tento světový názor má převzít funkci náboženství, přičemž samotnému výrazu náboženství se autor rád vyhýbá, neboť je asociací příliš spojen s monoteistickými věroukami židovství, křesťanství a mohamedánství. Je to dle Rosenberga právě emancipující se židovstvo a hned za ním katolická církev, co rozkládá německý a evropský život, tj. ničí jej jako syntetický útvar, jako světový názor. [5] Proto jde o to, aby „byly znovu uvedeny v život síly, které vytvořily vše niterně mocné a ušlechtilé, co naplňuje naše bytí“. Otevře se tak (duše rasy!) [6] jediná cesta k záchraně a osvobození: „Cesta zpět k systému hodnot, jenž odpovídá našemu vrozenému charakteru.“ (Čest a Věrnost, Hrdost, tvrdost, vznešenost, sebeúcta).

Mýtus budoucnosti - *Zu-kunft*, toho, co přijde, je tak jen obnoveným mýtem původu - *Her-kunft*; z árijských kmenů, na jejichž řecko-římském a germánském dědictví (filosofie a umění, státoprávní instituce, věda a technika etc.) je postavena Evropa. Avšak s „křesťanstvím do evropské kultury vešel paradox“ (= podivný, protismyslný, neočekávaný jev), jev odjinud, obohacující, v konečném důsledku však pro život bílé rasy zhoubný). [7] Poté, co po staletích „středověku“ árijská duše setřásla olověný logos křesťanské dogmatiky, který sama s důsledností jí vlastní pomáhala vybudovat (Tomáš Akvinský!), odhalená a bezbranná plně propadla zesvětštělým přežitkům „židokřesťanské“ rovnostářské matrice: buržoazní („zisk jako boží požehnání“) a dělnické víře v pozemský ráj Johna Locka, Davida Ricarda či Karla Marxe. Nad tím bezduchý racionalismus, popř. nihilismus vědeckých a uměleckých elit, dole vegetativní lhostejnost luzy. Toto třídní vnímání skutečnosti je potřeba opět spojit v jeden nový „celek“. A v tom je vlastní poslání národního socialismu. [8]

Do základů sjezdové norimberské síně byly prý zazděny dvě knihy, aby svým duchem prodchly a posvětily slavnostní prostor manifestací národního sjednocení: jednou byl *Mein Kampf*, druhou *Der Mythos des 20. Jahrhunderts*.

Poznámky:

1. Optiku, hesla či citáty si z „Mýtu“ půjčovali i autoři školních učebnic (k těm nejvýznamnějším patří např. A. Baeumler nebo E. Kriek). Rozšíření knihy bylo mohutné: v prosinci roku 1936 překročil náklad první půlmilion výtisků, r. 1940 bylo v oběhu již 833 tisíc exemplářů a tisklo se dál. Dotisky posledního vydání z roku 1943 spadají v podstatě až do pádu Velkoněmecké říše.

2. „Minulost je pro romantiky současně minulé i nadcházející, v minulosti zůstaly uloženy hodnoty, které byly buď dalším vývojem ponechány ladem, nebo se z nich těžilo zkomoleně a neúplně (...) Národní kulturu přitom romantikové nepotřebovali k úniku do archaického – romantismus se často vykládal lacině – ale k tomuto oživení. Pradávné se u nich často stávalo novým, prosazovalo se v novém...“ viz Naum Berkovskij, *Německá romantika*, Praha 1976, s. 30 až 34. Kritika církevního katolického náboženství je inspirována např. Voltairem, což přirozeně odpuzovalo konzervativce a tradicionalisty.

3. To ale neznamená, že by se Rosenberg proti řadě jejich postojů a názorů nevymezoval: jedna kapitola „Mýtu“ je kupř. věnována nedostačujícímu rozlišení vůle a pudu u Schopenhauera, jinde odmítá Wirthem postulovaný matriarchát nejstarších Germánů nebo zavrhuje Spenglerovu pesimistickou „zákonitost dějinného vývoje“, když prohlašuje: „Neznáme takové zákony a také netvrdíme, že jednáme ve shodě s nimi a máme nějakou ‚pravdu‘, natož vědeckou. Jsme ale přesvědčeni, že máme dostatek vůle a energie, abychom uskutečnili svou ideu, které hluboce věříme.“ Odtud „Mýtus 20. století“.

4. Každý mýtus (= nadčasové, mimočasové) se podle Rosenberga rodí z krve, stejně jako každé dějinně podmíněné náboženství (= časové). Krev je přitom souhrnné označení pro síly, jež nejsou nadmyslové: mozkové buňky, krevní žlázy, nervová soustava „in-formované“ (tj. zevnitř utvářené) geny. K tomu srov.: Manfred Frank, Rosenbergův mýtus 20. století a tradice německého myšlení v: *Souvislosti* č. 4/1994 s. 33.

5. Vatikán dal „Mýtus“ v roce 1934 na index a zakázal všem katolíkům jeho četbu pod trestem exkomunikace. Na podzim téhož roku vyšel proti „Mýtu“ sborník katolických bohoslovců *Studien zum Mythos des 20. Jahrhunderts*, který polemizuje s Rosenbergovými tezemi především na základě kritického rozboru a zpochybnění zdrojů, o něž se opírají. Rosenberg odpověděl v březnu 1935 ostrou replikou *An die Dunkelmänner unserer Zeit* (Tmářům naší doby). Kritika vyšla také z protestantského tábora – spis *Der Mythos und das Evangelium* od Rudolfa Hermanna, v němž se již přihlíží i k Rosenbergově replice katolíkům. Rosenberg odpověděl r. 1937 s *Protestantische Rompilger – der Verrat an Luther und der Mythos des 20. Jahrhunderts* (Protestantští poutníci do Říma – zrada na Lutherovi a Mýtu 20. století).

6. Rasu sice určuje a vymezuje krev, „geny“ – řečeno s „dneškem“ – podmiňují jak fyzické znaky, tak i mentální struktury, přesto je Rosenbergovo pojetí rasy ve srovnání s vědeckou „katedrovou rasologií“ spíše metafyzické, metabiologické: klasifikace založené na měřeních, srovnáváních a kvantifikacích v „Mýtu“ nenajdeme, to jsou pro autora dílčí otázky; podobně jako spor o pravlast nordické rasy je pro něj čistě historický a proto ne-podstatný.

7. To však neznamená, že by Rosenberg křesťanství naprosto zavrhl. Byl si samozřejmě vědom, že staletí jeho vlivu v Evropě nelze jen tak vymazat i faktu, že mezi křesťany je mnoho pravých idealistů. Pro tyto lidi, kteří chtěli nějak smířit víru, v níž vyrůstali, s novým světonázorem, podporoval Rosenberg tzv. Deutsche Christen protestantského vyznání. Na druhé straně se národní socialismus musel bránit podvrtnému pokusu biskupa Aloise Hudala o katolizaci (viz jeho *Die Grundlagen des Nationalsozialismus*, 1936).

DĚLSKÝ POTÁPĚČ

8. Srov. s hlavní tezí Giorgia Locchiho a S. Vaje v textu *Politické vyjádření a represe surhumanistického principu* na stránkách Tradice budoucnosti v Edici Orientace (knižně vyšlo jako *Podstata fašismu*)